

Pe urmă, acest detașament, format spre sfârșitul revoluției muntene, în împrejurări care se vor arăta mai departe, nu a fost recrutat, cel puțin în marea lui majoritate, dintre democrații poloni aflați de mai înainte în Moldova.

Detașamentul polon a fost regrupat de către căpeteniile democraților poloni în pădurea Grozești de pe Oituz (8 km. sud-vest de Onești) spre sfârșitul lui august 1848, dintre soldații și ofițerii poloni (poate și ruși), care dezertaseră din armata țaristă ajunsă pe Siret. Această afirmație nu se sprijină numai pe cunoașterea împrejurărilor excepționale, care au determinat organizarea și împingerea detașamentului spre munții Buzăului, ci și pe o relatare contemporană apărută în organul burgheziei germane din București — « *Bukurester Deutsche Zeitung* » de la 11 octombrie 1848 —, în care membrii grupului polonez sînt numiți « dezertori, în cea mai mare parte polonezi »¹. Cu privire la ținuta militară a ostașilor poloni, există și mărturiile țăranilor din Vintilă-Vodă și Lopătari, culese 50 de ani mai târziu de prof. B. Iorgulescu « de la martori oculari, demni de toată încrederea »².

În această ordine de idei, se poate pune întrebarea: de ce dezertaseră? În atmosfera revoluționară a anului 1848, polonezii, din cauza contradicțiilor de clasă (aristocrația polonă, de teama maselor populare, se sprijinea pe autocrațiile străine: rusă și germană) și a concentrării de forțe militare în ținuturile respective, n-au izbutit să dezlănțuie o revoluție proprie, dar au găsit prilejul să-și manifeste voința lor de a înlătura, prin revoluție, relațiile feudale și stăpînirea străină în vederea restaurării unei Polonii independente.

În fruntea acestei lupte se aflau, după cum am văzut, republicanii democrați, a căror activitate se desfășoară, în bună parte, și pe teritoriul Moldovei.

Unul din mijloacele la care au recurs în lupta lor pentru revoluție a fost, desigur, și mobilizarea compatrioților lor aflați în Moldova, dar au căutat mai ales să atragă ostașii poloni din armata rusă în Moldova, spre a fi regrupați și trimiși să lupte în Galiția sau în Ungaria. Însăși conducerea oficială a emigrației polone recunoaște că în vara anului 1848 « dezertorii din armata rusă ar fi numeroși în Moldova »³.

Un alt mijloc de luptă, mai puțin folosit, dar mult mai îndrăzneț, a fost și organizarea unor ciocniri și hărțuiri ale detașamentelor și convoaielor ruse izolate, provocarea unor mișcări în armata rusă, în rîndurile căreia se aflau mulți ofițeri și soldați ruși care simpatizau cu cauza lor, cum vor simpatiza, cînd vor ajunge în Transilvania, și cu cauza maghiară⁴, spre a slăbi astfel forța de luptă a țarismului — jandarmul absolutismului feudal în Europa de răsărit. Organizarea acestui complot s-a desfășurat în pădurea Grozești,

¹ *Flüchlinge, grösstentheils Polen*. Vezi și *Vestitorul rominesc* din 2.X.1848.

² Între altele, țăranii își amintesc de « 70—80 polonezi tineri, bine îmbrăcați, cu mantăi de mătase aruncate pe umeri, înarmați cu puști cu 2 țevi, pistoale și alte arme, executînd zilnic, în curtea mănăstirii exerciții de luptă ». Și Iorgulescu adaugă: Copiii satului curioși îi urmăreau peste tot, și acum (1890), deși sînt oameni de cîte 55—60 de ani, păstrează atît de bine amintirea lor încît aproape pot spune figura fiecăruia dintrînșii și locul cel ocupau în front » (Cf. *Un epizod necunoscut din istoria revoluțiunii anului 1848, petrecut în munții Buzăului, în comunele V. Vodă și Lopătari*, în revista « *Arhiva* » Iași, 1892, III, 2—3, p. 132—137).

³ Memoriul conducerii oficiale a emigrației polone către Butkiewicz, din 12.X.1848, în *op. cit.*, p. 72. Cît despre simțămintele ofițerilor poloni din armata țaristă, care prin restaurantele din București închinău « în sănătatea Poloniei », vezi « *Gazeta Transilvaniei* », Nr. 93—96 din 15/25.XI.1848.

⁴ A. S. NIFONTOV, *Rusia în anul 1848*, Moscova, 1949, p. 297—300.